

РОЗРОБКА АЛГОРИТМУ ПСИХОДІАГНОСТИКИ ОСОБИСТОСТІ

Т.О. САВЧУК, Л.О. ПАЛАМАРЕНКО
Вінницький національний технічний університет

Психодіагностика дає можливість виконувати аналіз професійного потенціалу особи. Автоматизоване рішення психодіагностики дозволить повніше та об'єктивніше аналізувати індивідуальні якості [1]. В якості засобів оцінювання психологічних особливостей є алгоритми нечіткої логіки, серед яких: найближчого сусіда, найвіддаленішого сусіда, незваженого попарного середнього, зваженого попарного середнього, Варда [2]. Розглядаючи властивості кожного алгоритму, встановлено, що лише алгоритми найближчого і найвіддаленішого сусідів відповідають заданим критеріям для реалізації процесу психодіагностики. Метод найближчого сусіда є ефективнішим для кластеризації психотипів та простішим для реалізації. Тому запропоновано застосувати для оцінки психологічних особливостей людини метод найближчих сусідів, що передбачає знаходження мінімальної відстані між двома кластерами психотипів особистості.

Психодіагностика передбачає визначення, до якого психотипу відноситься людина з урахуванням її особистих рис: слабкість особистості – сила особистості, низький інтелект – високий інтелект, стриманість – експресивність, прямолінійність – дипломатичність, шізоїдність – афективність, конформність – домінантність, низьке супер-его – високе супер-его, трекція – парма, харрі – премсія, алаксія – протенсія, праксернія – аутія, гіпертимія – гіпотимія, консерватизм – радикалізм, залежність – самодостатність, низька зарозумілість – висока зарозумілість, низька напруга – висока напруга, низька тривожність – висока тривожність, інтраверт – екстраверт, сензитивність – врівноваженість, конформність – незалежність [3]. При цьому кожна із зазначених рис має вагу від 0 до 100 умовних балів, і відіграє важливу роль у формуванні результату психодіагностичного аналізу. Вага визначається відповідно заданій кількості завдань та відповідей на них, враховуючи професійні вимоги до людини. Особи, що пройшли тестування, як об'єкти кластеризуються для встановлення, чи відповідають їхні індивідуальні

психологічні особливості обраній професії. Метод є об'єктивним, якщо наперед задані обмеження для кожної риси особистості, які відповідають конкретним відповідям.

Алгоритм найближчого сусіда в психодіагностичному аналізі включає розрахунок матриці відстаней між психотипами та визначення на кожному кроці мінімального значення, що відповідає відстані між двома найближчими сусідами в матриці відстаней. Ця процедура повторюється до формування всіх кластерів [2]. У результаті алгоритму буде сформовано психотип особистості з урахуванням його професійного потенціалу та індивідуальних якостей.

Дослідження з використанням запропонованого підходу [4], що були проведені у співбесідах на посаду фінансового менеджера, у яких брали участь 50 осіб, де найбільш вагомими особистими рисами були такі, як алаксія – протенсія, праксернія – аутія, конформність – домінантність, прямолінійність – дипломатичність, низька напруга – висока напруга, низька тривожність – висока тривожність, конформність – незалежність, показали, що підтримуються прийняті експертами рішення щодо дванадцяти осіб, рекомендованих ними на зазначену посаду.

Отже, використання алгоритму найближчого сусіда для психодіагностики особистості з метою визначення її професійної придатності дозволяє підвищити ефективність прийняття рішень з урахуванням індивідуальних психологічних особливостей кандидатів на посаду.

Використані джерела:

1. Искусственный интеллект: стратегии и методы решения сложных проблем. 4-е издание. : Пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс». 2003. – 864 с. : ил. – Парал. тит. англ.
2. Кластерний аналіз: використання у психологічних дослідженнях [Текст] / Климчук В.О. // Практична психологія та соціальна робота. - 2006. - С. 2006.
3. Методи психодіагностики в системі професійного відбору. Методичний посібник/ Автор-укладач: В.В. Синявський; укладачі: Скульська В.Є., Міропольська М.А., Оргікова Н.В./ Під загальною редакцією В.В. Синявського. – Київ.: ДЦЗ, 2006. – 241 с.
4. Райгородский Д. Я. (редактор-составитель). Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие.-Самара: Издательский Дом «БАХРАХ- М», 1998 - 672 с.